

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1959 – 50 - 2009

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ S.D. κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 53541/07)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

11 Ιουνίου 2009

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση S.D. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Nina Vajić, πρόεδρος,

Χρήστος Ροζάκης,

Anatoly Kovler,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιος Νικολάου, *δικαστές,*

και Søren Nielsen, *γραμματέας τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 19 Μαΐου 2009,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 53541/07) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν Τούρκο υπήκοο, τον κύριο S.D. («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 23 Νοεμβρίου 2007 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»). Η πρόεδρος του τμήματος έκανε δεκτό το αίτημα που διατύπωσε ο προσφεύγων περί μη δημοσιοποίησης της ταυτότητάς του.

2. Ο προσφεύγων, ο οποίος έτυχε του ευεργετήματος της δικαστικής αρωγής, εκπροσωπείται από την κυρία I.-M. Τζεφεράκου και τον κύριο B. Παπαδόπουλο, δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο M. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κυρία Σ. Τρέκλη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ειδικότερα ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 3 (συνθήκες κράτησης) και 5 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

4. Στις 7 Ιουλίου 2008, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον ότι το τμήμα θα αποφαινόταν ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1959 και κατοικεί στην Αθήνα.

A. Η είσοδος του προσφεύγοντος στην Ελλάδα και η σύλληψή του

6. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι λόγω των πολιτικών πεποιθήσεών του και της δραστηριότητάς του ως δημοσιογράφου, συνελήφθη πάνω από δέκα φορές, μεταξύ 1976 και 2003, από την τουρκική αστυνομία και υπέστη κακομεταχείριση. Κατά την τελευταία σύλληψή του το 2003, φυλακίστηκε για δύομισι χρόνια. Έκανε απεργία πείνας η οποία προκάλεσε σωματικές επιπλοκές. Η τοποθέτησή του στην απομόνωση κατά τη διάρκεια της κάθειρξης οδήγησε σε ψυχολογικές και νευρολογικές επιπλοκές. Κατόπιν της υπό όρους απόλυσής του και προκειμένου να αποφύγει μία νέα σύλληψη, αποφάσισε να εγκαταλείψει την Τουρκία.

7. Στις 12 Μαΐου 2007, αφού πέρασε τα ελληνικά σύνορα κολυμπώντας, συνελήφθη από την αστυνομία για παράνομη είσοδο στη χώρα.

8. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δήλωσε αμέσως ότι ήταν πολιτικός πρόσφυγας. Εντούτοις, οι αρχές δεν καταχώρισαν το αίτημά του για χορήγηση ασύλου.

9. Η αστυνομία διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων είχε ήδη εισέλθει στην Ελλάδα παράνομα, στις 21 Αυγούστου 1989, και είχε ομοίως συλληφθεί. Είχε δηλώσει ότι σκοπός της εισόδου του στην Ελλάδα ήταν να του χορηγηθεί πολιτικό άσυλο και, στη συνέχεια, να πάει στη Γερμανία. Έχοντας τοποθετηθεί στο κέντρο πολιτικών προσφύγων στο Λαύριο, έφυγε από εκεί χωρίς άδεια. Το 1990, το υπουργείο Εσωτερικών απέρριψε το αίτημα του προσφεύγοντος για χορήγηση ασύλου. Ο τελευταίος πήγε στη συνέχεια στη Γερμανία, όπου ζήτησε πολιτικό άσυλο. Παρά την απόρριψη της αίτησής του από τις γερμανικές αρχές, παρέμεινε στη Γερμανία για τέσσερα χρόνια και στη συνέχεια επέστρεψε στην Τουρκία με πλαστά έγγραφα.

10. Από τις 12 Μαΐου 2007 έως τις 10 Ιουλίου 2007, ο προσφεύγων παρέμεινε στο κέντρο κράτησης του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου. Ο προσφεύγων είχε τη βοήθεια δικηγόρου τον οποίο ειδοποίησε ένας γερμανός υπήκοος ο οποίος συνελήφθη την ίδια ημέρα με τον προσφεύγοντα. Ο εν λόγω δικηγόρος ειδοποίησε μία μη κυβερνητική οργάνωση, το Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, το οποίο ανέλαβε τον προσφεύγοντα.

B. Η ποινική διαδικασία σε βάρος του προσφεύγοντος

11. Στις 12 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων –κατηγορούμενος για κατοχή και χρήση πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων και παράνομη είσοδο στη χώρα- παρουσιάστηκε ενώπιον του Εισαγγελέα Αλεξανδρούπολης, ο οποίος τον παρέπεμψε σε δίκη για τις 17 Μαΐου 2007. Και πάλι στις 12 Μαΐου 2007, ο εισαγγελέα διέταξε ομοίως την αποφυλάκιση του προσφεύγοντος.

12. Στις 17 Μαΐου 2007, το Πλημμελειοδικείο Αλεξανδρούπολης αθώωσε τον προσφεύγοντα από τις κατηγορίες της παράνομης εισόδου και της χρήσης πλαστού για τον λόγο ότι βρισκόταν σε κατάσταση ανάγκης, γεγονός που απέκλειε τον άδικο χαρακτήρα της πράξης (άρθρο 25 του Ποινικού Κώδικα). Το δικαστήριο διευκρίνισε ότι από διάφορες καταθέσεις προέκυπτε ότι ο προσφεύγων ήταν δημοσιογράφος, τούρκος υπήκοος, μέλος παράνομου αριστερού πολιτικού κινήματος, ότι είχε καταδικασθεί και φυλακισθεί ως πολιτικός κρατούμενος και ότι είχε αναγκασθεί να φύγει λόγω κινδύνων για τη ζωή του.

Γ. Η διαδικασία διοικητικής απέλασης του προσφεύγοντος και η κράτηση με σκοπό την απέλαση

13. Στις 12 Μαΐου 2007, η αστυνομία συνέλαβε εκ νέου τον προσφεύγοντα, παρά την απόφαση του εισαγγελέα που διέταξε την απόλυσή του. Το κέντρο κράτησης του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου έλαβε απόφαση περί κράτησης και απομάκρυνσης. Στις 13 Μαΐου 2007, ο αστυνομικός διευθυντής Αλεξανδρούπολης αποφάσισε να θέσει τον προσφεύγοντα υπό προσωρινή κράτηση, εν αναμονή της απόφασης απέλασης, η οποία θα εκδιδόταν εντός των τριών προσεχών ημερών. Εν τούτοις, η απόφαση αυτή δεν ελήφθη διότι, εν τω μεταξύ, οι αρχές είχαν καταχωρίσει το αίτημα του προσφεύγοντος για χορήγηση ασύλου (βλέπε πιο κάτω παραγράφους 14 και 25). Την ίδια ημέρα, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος υπέβαλε αντιρρήσεις κατά της σύλληψης και της κράτησης, διευκρινίζοντας ότι αυτός ήταν αιτών άσυλο.

14. Στις 17 Μαΐου 2007, στο τέλος της συζήτησης ενώπιον του Πλημμελειοδικείου (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 12), η αστυνομία συνέλαβε εκ νέου τον προσφεύγοντα. Το τμήμα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου, και κατόπιν ο αστυνομικός διευθυντής Αλεξανδρούπολης, έλαβαν μία νέα απόφαση απομάκρυνσης του προσφεύγοντος για παραβίαση των άρθρων 83 και 87 του νόμου 3386/2005 και 216 του ποινικού κώδικα (παράνομη είσοδος και κατοχή πλαστών ταξιδιωτικών

εγγράφων) και τον έθεσαν υπό κράτηση έως την απέλασή του διότι υπήρχε κίνδυνος να διαφύγει. Ο προσφεύγων επανέλαβε το αίτημά του για χορήγηση ασύλου, το οποίο αυτή τη φορά καταχωρήθηκε επισήμως.

15. Στις 22 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων κατέθεσε προσφυγή κατά της απόφασης απομάκρυνσης ενώπιον του υπουργού Δημόσιας Τάξης, στη βάση του άρθρου 77 του νόμου 3386/2005. Υποστήριζε ότι υπήρξε παραβίαση της ελληνικής νομοθεσίας, της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και του άρθρου 3 της Σύμβασης.

16. Στις 24 Μαΐου 2007, ο γενικός αστυνομικός διευθυντής περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης απέρριψε την προσφυγή του προσφεύγοντος κατά της προαναφερόμενης απόφασης, για το λόγο ότι έχοντας παραβιάσει τα προαναφερόμενα άρθρα 83, 87 και 216, αυτός αποτελούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και την ασφάλεια της χώρας.

17. Ο προσφεύγων δεν άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου.

18. Στις 24 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων διατύπωσε αντιρρήσεις κατά της κράτησής του, σύμφωνα με το άρθρο 76 § 3 του νόμου 3386/2005, ενώπιον του προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης. Υποστήριζε ότι η κράτησή του ήταν αντίθετη προς το άρθρο 5 της Σύμβασης, προς τη Σύμβαση της Γενεύης και προς το νόμο 3386/2005.

19. Με την απόφαση αριθ. 75 της 24 Μαΐου 2007, ο πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου απέρριψε τις αντιρρήσεις. Έκρινε ότι η αίτηση αποφυλάκισης έπρεπε να απορριφθεί εάν από την εξέταση του φακέλου προέκυπτε ότι ο αλλοδαπός δεν είχε ούτε την πρόθεση ούτε τα μέσα να εγκαταλείψει τη χώρα εντός της προβλεπόμενης από το άρθρο 76 § 4 του νόμου 3386/2005 προθεσμίας των τριάντα ημερών. Στην περίπτωση αυτή, ο αλλοδαπός δύνατο να ασκήσει κατά της απόφασης κράτησης τα προβλεπόμενα από το νόμο ένδικα μέσα προκειμένου να επιτύχει την αναβολή, ή και την ακύρωση της εν λόγω απόφασης (αίτηση αναστολής της εκτέλεσης ή αίτηση ακύρωσης). Δεδομένου του γεγονότος ότι ο προσφεύγων είχε εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα και σκόπευε να ζητήσει πολιτικό άσυλο, ήταν προφανές ότι δε θα εγκατέλειπε τη χώρα εντός της προθεσμίας των τριάντα ημερών που προβλέπει το άρθρο 76 § 4 του νόμου 3386/2005, σε περίπτωση που οι αντιρρήσεις του ήταν παραδεκτές.

20. Επικαλούμενος την αναβολή της εξέτασης της αίτησης ασύλου του ενώπιον της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Ασύλου (πιο κάτω παράγραφος 27), ο

προσφεύγων διατύπωσε εκ νέου αντιρρήσεις κατά της διατήρησης της κράτησής του, ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, στη βάση του άρθρου 76 § 5 του νόμου αριθ. 3386/2005.

21. Στις 10 Ιουλίου 2007, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη), προκειμένου να παρουσιαστεί ενώπιον της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Ασύλου, η οποία έπρεπε να εκδώσει γνωμοδότηση επί της αίτησης ασύλου του. Παρέμεινε υπό κράτηση έως τις 16 Ιουλίου 2007.

22. Από τις 10 έως τις 16 Ιουλίου 2007, ο προσφεύγων δεν επιτρεπόταν να βγει από το κελί του. Η Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι κατά την παραμονή του προσφεύγοντος στο κέντρο της Πέτρου Ράλλη, οι κρατούμενοι και των τριών κελιών έβγαιναν στο διάδρομο μίας εκ των πτερύγων του κτιρίου, διότι ο εξωτερικός χώρος δεν πληρούσε, κατά την περίοδο εκείνη, τις προδιαγραφές ασφαλείας. Κατά την έξοδό τους από τα κελιά, οι κρατούμενοι έκαναν χρήση των τουαλετών, των λουτρών, όπου υπήρχε πάντα ζεστό νερό, και των τηλεφώνων που υπήρχαν σε κάθε πτέρυγα. Είχαν επίσης τη δυνατότητα να δανειστούν βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες από τη βιβλιοθήκη που λειτουργεί με πρωτοβουλία της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής.

23. Στις 16 Ιουλίου 2007, το Διοικητικό Πρωτοδικείο έκανε δεκτές τις αντιρρήσεις του προσφεύγοντος. Έκρινε, σε γενικές γραμμές, ότι απαγορευόταν η απέλαση και η απομάκρυνση ενός αλλοδαπού που εισήλθε παράνομα στην Ελλάδα και ο οποίος έχει καταθέσει αίτηση ασύλου. Σε ό,τι αφορά τον προσφεύγοντα, διαπίστωσε ότι εκκρεμούσε η εξέταση της αίτησης ασύλου αυτού και διέταξε να αφεθεί ελεύθερος.

Δ. Η αίτηση του προσφεύγοντος για χορήγηση πολιτικού ασύλου

24. Στις 15 Μαΐου 2007, ο έλληνας δικηγόρος του προσφεύγοντος παρουσιάστηκε στο τμήμα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και, με αίτημα του προσφεύγοντος, κατέθεσε εγγράφως αίτηση χορήγησης πολιτικού ασύλου. Την ίδια ημέρα, το Δίκτυο Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών απέστειλε στην Ύπατη Αρμοστεία για τους πρόσφυγες μία επιστολή με την οποία κατήγγειλε την άρνηση της διοίκησης να καταγράφει τις αιτήσεις ασύλου.

25. Στις 6 Ιουνίου 2007, η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος της 17 Μαΐου 2007 απορρίφθηκε ως αόριστη με απόφαση του γενικού γραμματέα του υπουργείου

Δημόσιας Τάξης. Στις 12 Ιουνίου 2007, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της απορριπτικής απόφασης ενώπιον του υπουργού Δημόσιας Τάξης.

26. Στις 12 Ιουλίου, η Επιτροπή ανέβαλε την εξέταση της περίπτωσης του προσφεύγοντος αναμένοντας να λάβει από εκείνον αποδεικτικά στοιχεία σε στήριξη της αίτησης ασύλου του, καθώς και τα αποτελέσματα της εξέτασης στην οποία είχε υποβληθεί στο Ιατρικό Κέντρο αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων.

27. Στις 17 Ιουλίου 2007, ο προσφεύγων πήγε στο τμήμα πολιτικού ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής και του χορηγήθηκε μία βεβαίωση αλλοδαπού αιτούντος άσυλο, με ισχύ έξι μηνών. Η εν λόγω βεβαίωση, η οποία ανανεώθηκε έκτοτε δύο φορές, δίδει στον προσφεύγοντα το δικαίωμα να εργαστεί και να έχει ιατρική περίθαλψη.

28. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2007, το Ιατρικό Κέντρο αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων βεβαίωσε ότι ο προσφεύγων είχε υποστεί κακομεταχείριση που έμοιαζε με βασανιστήρια, όπως ηλεκτροσόκ, «φάλαγγα», «παλαιστινιακή κρεμάλα» ή απομόνωση σε κελιά τύπου Φ. Η έκθεση συνιστούσε νευρολογική, ορθοπεδική και γαστρεντερολογική εξέταση του προσφεύγοντος, οι οποίες έλαβαν χώρα το 2008.

29. Με επιστολή της 16 Δεκεμβρίου 2008 προς τον δικηγόρο του προσφεύγοντος, η υπεύθυνη του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας αναφερόταν σε μία επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 18 Μαΐου 2007 στο κέντρο κράτησης του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου. Διευκρίνιζε ότι ο προσφεύγων, καθώς και ένας άλλος τούρκος κρατούμενος, ήταν οι μόνοι που έμεναν σε ένα σχετικά καθαρό δωμάτιο με μπανιέρα και ζεστό νερό, αλλά χωρίς χώρο για προαυλισμό.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

30. Τα άρθρα 76 (προϋποθέσεις και διαδικασία διοικητικής απέλασης), 77 (προσφυγή κατά της διοικητικής απέλασης) και 79 (προστασία από την απέλαση) του νόμου αριθ. 3386/2005 σχετικά με την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, προβλέπουν τα ακόλουθα:

Άρθρο 76

«1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον:

(...)

γ) Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας.

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου αστυνομικού διευθυντή και (...) αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με απόφαση των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του μέχρι την έκδοση, εντός τριών ημερών, απόφασης ως προς την απέλασή του (...). Ο αλλοδαπός που κρατείται (...) μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου (...) του διοικητικού πρωτοδικείου (...).

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του, τάσσεται σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες.

5. Η κατά τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου αυτού απόφαση μπορεί να ανακληθεί ύστερα από αίτηση των διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία (...).»

Άρθρο 77

«Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον υπουργό Δημόσιας Τάξης (...). Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες από την άσκηση της προσφυγής. Η άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία με την απόφαση απέλασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.»

Άρθρο 79

«1. Απαγορεύεται η απέλαση εφόσον ο αλλοδαπός:

(...)

δ) Έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας ή έχει ζητήσει την παροχή ασύλου, υπό την επιφύλαξη των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 (...))»

31. Το άρθρο 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 61/1999, το οποίο διέπει το καθεστώς των πολιτικών προσφύγων και των αιτούντων άσυλο προβλέπει:

«Αλλοδαπός ο οποίος δηλώνει προφορικά ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής στα σημεία εισόδου στην ελληνική επικράτεια ή εντός αυτής, ότι ζητεί άσυλο ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων, θεωρείται ως αιτών άσυλο σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 (...) και μέχρι την οριστική κρίση του αιτήματός του δεν επιτρέπεται η απομάκρυνσή του από τη χώρα.»

32. Σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο 2 του νόμου 3386/2005:

«Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή

γ) στους πρόσφυγες και στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 (...))».

III. ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

A. Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, της 29 Οκτωβρίου 2007, κατόπιν επίσκεψής του στο τμήμα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου

33. Από τις 25 έως τις 30 Ιουνίου 2007, ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε επίσκεψη στα συνοριακά φυλάκια της Θράκης, προκειμένου να εξετάσει, μεταξύ άλλων, τις συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών που εισέρχονται στην Ελλάδα παράνομα, εκείνες των αιτούντων άσυλο καθώς και την πρόσβαση των τελευταίων στη διαδικασία αίτησης ασύλου.

34. Σε ό,τι αφορά το τμήμα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι ο χώρος κράτησης παρουσίαζε σημαντικές ελλείψεις. Τα κτίρια δεν πληρούσαν τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις υποδομής, διότι αποτελούνταν από προκατασκευασμένες παράγκες που είχαν τοποθετηθεί προσωρινά. Το γεγονός ότι λόγω των κακών συνθηκών της υποδομής, οι κρατούμενοι παραμένουν για λίγο καιρό σε αυτό το κέντρο, δεν αναιρεί το γεγονός ότι μπορεί στο μέλλον αυτοί να παραμένουν εκεί για μεγαλύτερο διάστημα. Τα λουτρά και οι τουαλέτες ήταν ικανοποιητικά αλλά ήταν αμφίβολο αν επαρκούν σε περίπτωση μεγάλου αριθμού κρατουμένων. Οι παρόντες κρατούμενοι είχαν εκφράσει παράπονα σχετικά με τα στρώματα και τις κουβέρτες (φθαρμένα και βρώμικα). Η έλλειψη θέρμανσης κρίθηκε ιδιαίτερος σημαντική και έπρεπε να διορθωθεί, έστω και προσωρινά.

35. Σε ό,τι αφορά την κράτηση των αιτούντων άσυλο, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε μία γενικευμένη πρακτική σε όλα τα συνοριακά φυλάκια που συνίστατο σε επιβολή διοικητικής απέλασης και κράτησης σε όλους, αδιακρίτως, τους αλλοδαπούς που εισέρχονται παράνομα, γεγονός που γεννούσε αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα πρόσβασης στις διαδικασίες αίτησης ασύλου, λαμβανομένης υπόψη της έλλειψης επαρκών πληροφοριών ως προς τούτο.

36. Η πρακτική που συνίσταται στην ταυτόχρονη επιβολή απέλασης και κράτησης δημιουργεί την εντύπωση ότι η πρώτη αποφασίζεται προκειμένου να καταστεί δυνατή η δεύτερη και να καθιερωθεί έτσι ένας προληπτικός έλεγχος, αστυνομικής φύσεως, ως προς το ζήτημα αν ο αιτών άσυλο αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη. Η πρακτική αυτή επιφέρει έναν παράνομο περιορισμό των εγγυήσεων που συνδέονται με την προσωπική ελευθερία των αιτούντων άσυλο και εκείνων των οποίων η απέλαση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί.

B. Η επιστολή του προϊσταμένου του ελληνικού γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες με ημερομηνία 12 Δεκεμβρίου 2008

37. Σε επιστολή με ημερομηνία 12 Δεκεμβρίου 2008, ο προϊστάμενος του ελληνικού γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες ενημέρωσε τον δικηγόρο του προσφεύγοντος για τις συνθήκες κράτησης που επικρατούσαν κατά τις επισκέψεις στο κέντρο κράτησης του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου τον Απρίλιο και τον Σεπτέμβριο του 2008. Σύμφωνα με την εν λόγω επιστολή, οι κρατούμενοι δεν είχαν εξετασθεί από γιατρό δεκαεπτά ημέρες μετά την άφιξή τους στο κέντρο, η επεξηγηματική σημείωση για την υποβολή αιτήματος ασύλου χορηγείτο μόνο με αίτημα των ενδιαφερομένων, τα κελιά ήταν υπερπληθή λόγω του γεγονότος ότι φιλοξενούσαν σαράντα πέντε άτομα που ξάπλωναν σε στρώματα στο πάτωμα και οι δυνατότητες χρήσης τηλεφώνου ήταν περιορισμένες.

Γ. Οι διαπιστώσεις της Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων (CPT) κατόπιν της επίσκεψής της στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) τον Φεβρουάριο του 2007

38. Η CPT διαπίστωσε ότι κατά την ημερομηνία επίσκεψής της, το κέντρο στέγαζε 173 άνδρες, 65 γυναίκες και 19 ανηλίκους ενώ η δυνατότητα στέγασης ήταν 208, 150 και 19 αντίστοιχα. Οι κρατούμενοι διέμεναν περιορισμένοι στα κελιά τους καθόλο το 24ωρο, καθώς ο χώρος προαυλισμού δεν πληρούσε τις προδιαγραφές ασφαλείας. Δεν υπήρχαν χώροι ψυχαγωγίας ούτε χώροι για την ασχολία με δραστηριότητες. Το μεγαλύτερο μέρος των κλινοσκεπασμάτων ήταν βρώμικα ενώ οι νέοι κρατούμενοι δεν εφοδιάζονταν με καθαρά σεντόνια και κουβέρτες. Επιπλέον δεν υπήρχαν εγκαταστάσεις υγιεινής στα κελιά και πολλοί κρατούμενοι δήλωσαν ότι η πρόσβαση στις τουαλέτες κατά τη διάρκεια της νύχτας ήταν προβληματική. Η αντιπροσωπεία της CPT διαπίστωσε η ίδια ότι κρατούμενοι χρησιμοποιούσαν φιάλες για τις φυσικές τους ανάγκες και ενημερώθηκε ότι οι κρατούμενοι χρησιμοποιούσαν σακούλες για να αποδεύσουν.

Δ. Αποσπάσματα της έκθεσης του Επιτρόπου ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατόπιν της επίσκεψής του στην Ελλάδα από 8 έως 10 Δεκεμβρίου 2008

39. «Ο Επίτροπος ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και η αποστολή του επισκέφθηκαν την Ελλάδα από τις 8 έως τις 10 Δεκεμβρίου 2008.

Κατά την επίσκεψή του, ο Επίτροπος αντάλλαξε απόψεις με τις δημόσιες αρχές και εθνικές και διεθνείς μη κυβερνητικές αρχές επί ορισμένων ζητημάτων σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα, και ειδικότερα με την προστασία των προσφύγων. Επισκέφθηκε επίσης το τμήμα συνοριακής φύλαξης Φερρών, το κέντρο κράτησης λαθρομεταναστών του Κυπρίνου (Φυλάκιο) και ένα ναρκοπέδιο στο νομό Έβρου. (...).

Μετά από σύντομη περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών του ελληνικού συστήματος ασύλου, η παρούσα έκθεση του Επιτρόπου εγκύπτει στα ακόλουθα ζητήματα που αφορούν την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο:

1. Είσοδος των αιτούντων άσυλο στην επικράτεια και πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, ειδικότερα στο νομό Έβρου: εκφράζοντας καταρχήν την ικανοποίησή του για την πρόσφατη νομοθεσία με σκοπό να προσφέρει ένα σφαιρικό καθεστώς προστασίας στους αιτούντες άσυλο, ο Επίτροπος σημειώνει ότι παραμένουν κάποια σοβαρά δομικά κενά στην ελληνική πρακτική αναφορικά με ζητήματα ασύλου, κενά τα οποία θέτουν σε κίνδυνο το θεμελιώδες δικαίωμα να ζητά κανείς και να τυγχάνει ασύλου και απαιτούν τη δημιουργία ενός ομοιογενούς σχεδίου δράσης το οποίο θα διαθέτει επαρκή μέσα για την προστασία των προσφύγων. Ο Επίτροπος καλεί τις αρχές να λάβουν δεόντως υπόψη τους διεθνείς κανόνες και εκείνους του Συμβουλίου της Ευρώπης επί της κράτησης και αναγκαστικής επιστροφής των αλλοδαπών υπηκόων στις πρακτικές τους σε ζητήματα ασύλου, και να αναθεωρήσουν την ισχύουσα συμφωνία επανεισδοχής με την Τουρκία προκειμένου να καταστεί αυτή πλήρως σύμφωνη προς τους κανόνες του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

2. Δυνατότητα υποδοχής ατόμων που ζητούν το καθεστώς του πρόσφυγα, συμπεριλαμβανομένων των ανηλίκων: ο Επίτροπος ανησυχεί για την ανεπάρκεια της σημερινής δυνατότητας υποδοχής των αιτούντων άσυλο, γεγονός που καθιστά τις συνθήκες διαβίωσής τους ακόμα πιο σκληρές, ειδικότερα εκείνες των παιδιών, είτε αυτά συνοδεύονται ή όχι. Ο Επίτροπος εστιάζει ιδιαίτερα στην περίπτωση των ανηλίκων μεταναστών (αιτούντων άσυλο) που δεν συνοδεύονται και εκφράζει την ανησυχία του για τα σοβαρά κενά που εξακολουθούν να υπάρχουν, ιδίως στην πρακτική στο θέμα του διορισμού επιτρόπου. Υπενθυμίζει τους ευρωπαϊκούς κανόνες σχετικά με την υποδοχή προσφύγων και την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων λαθρομεταναστών και καλεί τις ελληνικές αρχές να τους εφαρμόσουν.»

Ε. Η έκθεση της Human Rights Watch του Νοεμβρίου 2008

40. Σύμφωνα με έκθεση της Human Rights Watch η οποία συντάχθηκε τον Νοέμβριο του 2008, ένας αριθμός μεταναστών οι οποίοι απελάθηκαν με συνοπτικές διαδικασίες από την Ελλάδα, στον ποταμό του Έβρου, επεσήμαναν ότι το κέντρο κράτησης του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου ήταν ένας χώρος συγκέντρωσης όπου οι συλληφθέντες μετανάστες κρατούνταν για κάποιες ημέρες πριν απελαθούν με συνοπτικές διαδικασίες από τις αρχές. Οι κρατούμενοι περιέγραψαν το κέντρο ως σκοτεινό και άθλιο. Ένας ιρακινός τουρκμένιος από το Κιρκούκ δήλωσε μάλιστα ότι είχε μείνει εκεί είκοσι ημέρες και ότι είχε δει τον ήλιο μόνο μία φορά, καθώς και ότι το χρονικό περιθώριο κατά το οποίο επιτρεπόταν στους κρατούμενους να πηγαίνουν στις τουαλέτες περιοριζόταν σε ένα με δύο λεπτά.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

41. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η έλλειψη φυσικής άσκησης, η μη δυνατότητα επαφής με τον έξω κόσμο και η απουσία ιατρικής περίθαλψης, παρά του ότι υπήρξε θύμα βασανιστηρίων, για διάρκεια δύο μηνών, αποτέλεσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Υποστηρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 το οποίο έχει ως εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθώ εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.»

A. Επί του παραδεκτού

42. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

43. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος δεν παραγνώρισαν τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης, λαμβανομένης υπόψη της σύντομης περιόδου της κράτησης, του αντικειμενικού προβλήματος το οποίο πρέπει να αντιμετωπίσουν οι αρχές, το οποίο προκύπτει από το μεγάλο αριθμό αλλοδαπών στην Ελλάδα και της συνεχούς προσπάθειας για βελτίωση των συνθηκών υποδοχής αυτών. Υποστηρίζει ότι το κέντρο κράτησης του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου δεν ήταν υπερπληθές κατά την περίοδο που κρατείτο εκεί ο προσφεύγων, ότι ο χώρος απολυμαινόταν τακτικά και διέθετε ζεστό νερό και ότι οι κρατούμενοι μπορούσαν να προαυλίζονται δύο ώρες κάθε ημέρα στην αυλή του κέντρου.

44. Επικαλούμενος την απόφαση *Price κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (αριθ. 33394/96, § 25, CEDH 2001-VII), ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια κατά την οποία ένα άτομο υποβάλλεται σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση δεν είναι καθοριστική για τη διαπίστωση της παραβίασης του άρθρου 3, πολύ περισσότερο αφού η κατάσταση της υγείας του ήταν εύθραυστη. Προκειμένου να αντικρούσει τους ισχυρισμούς της Κυβέρνησης, ο προσφεύγων στηρίζεται σε διάφορες εκθέσεις που έχουν συντάξει διεθνείς οργανισμοί, όπως η CPT, το ελληνικό τμήμα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και ο Επίτροπος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και η οργάνωση Human Rights Watch και η ProAsyl, οι οποίοι διαπίστωσαν τη θλιβερή κατάσταση των συνθηκών κράτησης σε όλα τα κέντρα κράτησης που είναι κοντά στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι δεν έλαβε καμία θεραπεία παρά το γεγονός ότι υπήρξε θύμα βασανιστηρίων, ότι το κέντρο κράτησης στο Σουφλί ήταν υπερπληθές, ότι δεν είχε ούτε μία φορά την ευκαιρία να περπατήσει στην αυλή του εν λόγω κέντρου, ότι δεν υπήρχε ούτε ζεστό νερό, ούτε καρέκλες, ούτε ραδιόφωνο ή τηλεόραση, ότι οι κουβέρτες ήταν βρώμικες, ότι ο τηλεφωνικός θάλαμος βρισκόταν εκτός του χώρου όπου κρατείτο, ότι η αστυνομία δεν του είχε επιτρέψει να ενημερώσει δικηγόρο ή κάποια μη κυβερνητική οργάνωση για την κράτησή του.

45. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του, μία μεταχείριση πρέπει να είναι ενός ελαχίστου βαθμού σοβαρότητας προκειμένου να εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 3. Η εκτίμηση αυτού του ελαχίστου ορίου είναι σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υπόθεσης και ιδίως από τη

διάρκεια της μεταχείρισης και από τις σωματικές ή πνευματικές επιπτώσεις της, όπως και, ενίοτε, από το φύλο, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του θύματος (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Ιρλανδία κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 18 Ιανουαρίου 1978, série A no 25, σελ.65, § 162).

46. Το Δικαστήριο έχει κρίνει «απάνθρωπη» μία μεταχείριση για τον λόγο ιδίως ότι εφαρμόστηκε με πρόθεση για πολλές ώρες και ότι προκάλεσε είτε σωματικές βλάβες ή έντονη σωματική ή ψυχική οδύνη. Έχει κρίνει επιπλέον ότι μία μεταχείριση ήταν «εξευτελιστική» εφόσον από τη φύση της δημιουργούσε στα θύματα αισθήματα φοβίας, αγωνίας και κατωτερότητας ικανά να τα ταπεινώσουν και να τα εξευτελίσουν (βλέπε, για παράδειγμα, *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αριθ. 30210/96, § 92, CEDH 2000-XI). Ερευνώντας αν μία συγκεκριμένη μορφή μεταχείρισης είναι «εξευτελιστική» με την έννοια του άρθρου 3, το Δικαστήριο θα εξετάσει αν σκοπός ήταν να ταπεινώσει και να μειώσει τον ενδιαφερόμενο και αν, δεδομένων των συνεπειών του, το μέτρο προσέβαλε ή όχι την προσωπικότητα αυτού κατά τρόπο ασύμβατο προς το άρθρο 3 (*Albert et Le Compte κατά Βελγίου*, απόφαση της 10 Φεβρουαρίου 1983, série A no 58, σελ.13, § 22). Εντούτοις, η απουσία ενός τέτοιου σκοπού δεν μπορεί να αποκλείσει με οριστικό τρόπο τη διαπίστωση της παραβίασης του άρθρου 3 (βλέπε, για παράδειγμα, *Peers κατά Ελλάδας*, αριθ. 28524/95, § 74, CEDH 2001-III και *Kalashnikov κατά Ρωσίας*, αριθ. 47095/99, § 101, CEDH 2002-VI). Η οδύνη και η ταπείνωση που δημιουργούνται πρέπει σε κάθε περίπτωση να υπερβαίνουν εκείνες που ενέχει αναπόφευκτα μία δεδομένη μορφή νόμιμης μεταχείρισης ή ποινής. Ως προς τούτο, ο δημόσιος χαρακτήρας της ποινής ή της μεταχείρισης μπορεί να συνιστά ένα σημαντικό και επιβαρυντικό στοιχείο (βλέπε, για παράδειγμα, *Raninen κατά Φινλανδίας*, απόφαση της 16 Δεκεμβρίου 1997, *Recueil* 1997-VIII, σελ.2821-2822, § 55). Εν τούτοις, μπορεί να επαρκεί και μόνο το γεγονός ότι το θύμα ταπεινώθηκε στα δικά του μάτια, ακόμα κι αν δεν ταπεινώθηκε στα μάτια των άλλων (βλέπε *Tyrer κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 25 Απριλίου 1978, série A no 26, § 32, *Smith et Grady κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 33985/96 και 33986/96, § 120, CEDH 1999-VI, *Erdogan Yagiz κατά Τουρκίας*, αριθ. 27473/02, § 37, 6 Μαρτίου 2007 και *Riad et Idiab κατά Βελγίου*, αριθ. 29787/03 και 29810/03, §§ 95-96, 24 Ιανουαρίου 2008).

47. Τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα συνοδεύονται συνήθως από παρόμοιες οδύνες και ταπεινώσεις. Το άρθρο 3 επιβάλλει στο Κράτος να διασφαλίζει ότι κάθε κρατούμενος κρατείται σε συνθήκες συμβατές με το σεβασμό της ανθρωπίνης

αξιοπρέπειας, ότι οι τρόποι εκτέλεσης του μέτρου δεν υποβάλλουν τον ενδιαφερόμενο σε απόγνωση ή σε δοκιμασία η ένταση της οποίας υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι συνυφασμένο με την κράτηση και ότι, δεδομένων των πρακτικών απαιτήσεων της φυλάκισης, η υγεία και η ευεξία του φυλακισμένου διασφαλίζονται με προσήκοντα τρόπο (*Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αριθ. 30210/96, §§ 92-94, CEDH 2000-XI).

48. Για την εκτίμηση αυτή, πρέπει να ληφθεί υπόψη «ότι η Σύμβαση είναι ένα «ζωντανό εργαλείο που πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των σημερινών συνθηκών ζωής» και ότι το αυξανόμενο επίπεδο απαιτήσεων σε θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών εμπεριέχει παράλληλα και αναπόδραστα μία μεγαλύτερη αυστηρότητα στην εκτίμηση των προσβολών των θεμελιωδών αξιών των δημοκρατικών κοινωνιών» (πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Mubilanzila Mayeka και Kaniki Mitunga κατά Βελγίου*, § 48, και, *mutatis mutandis*, *Selmouni κατά Γαλλίας* [GC], απόφαση της 28 Ιουλίου 1999, § 101, *Recueil* 1999-V).

49. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων τοποθετήθηκε στο κέντρο κράτησης Σουφλίου από τις 12 Μαΐου έως τις 10 Ιουλίου 2007. Στη συνέχεια, μεταφέρθηκε στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη), όπου κρατήθηκε για έξι ημέρες. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων και η Κυβέρνηση παρουσιάζουν διαφορετικές εκδοχές ως προς τις συνθήκες κράτησης στα δύο αυτά κέντρα. Είναι δύσκολο για το Δικαστήριο να θεμελιώσει με βεβαιότητα ποια ήταν η πραγματικότητα την οποία έπρεπε να αντιμετωπίσει ο προσφεύγων, πολύ περισσότερο αφού εκτός από τις εκθέσεις των διαφόρων οργανισμών που παρουσιάζουν μία θλιβερή εικόνα του κέντρου κράτησης στο τμήμα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου, τις οποίες αναφέρει ο προσφεύγων, ο εκπρόσωπος του ελληνικού γραφείου της Διεθνούς Αμνηστίας, που έκανε επιτόπια έρευνα, δήλωσε ότι ο προσφεύγων και ένας άλλος κρατούμενος ήταν οι μόνοι που διέμεναν σε ένα σχετικά καθαρό δωμάτιο και είχαν στη διάθεσή τους ζεστό νερό. Επιπλέον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι κρατούμενοι μπορούσαν να προαυλίζονται δύο ώρες κάθε μέρα στην αυλή του κέντρου, ενώ ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν είχε ούτε μία φορά την ευκαιρία να περπατήσει στην αυλή.

50. Εν τούτοις, για το Δικαστήριο είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος επαληθεύονται από τις διαπιστώσεις πολλών διεθνών οργανισμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, τις οποίες δεν αντέκρουσε ρητά η Κυβέρνηση. Αν και η πλειοψηφία αυτών αφορούν κατά κύριο λόγο τη γενική

κατάσταση των προσφύγων που συλλαμβάνονται στην περιοχή του Έβρου και τα κέντρα κράτησης σε αυτή την περιοχή, ορισμένες δίδουν συγκεκριμένες πληροφορίες για το κέντρο κράτησης του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου, όπως εκείνη της Human Rights Watch του Νοεμβρίου του 2008 (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 41): περιγράφεται ως σκοτεινό και άθλιο. Επιπλέον, η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, με ημερομηνία 29 Οκτωβρίου 2007, επεσήμανε τις ελλείψεις στην υποδομή του εν λόγω κέντρου.

51. Ακόμα κι αν υποτεθεί ότι ο προσφεύγων μοιράστηκε ένα σχετικά καθαρό δωμάτιο με ζεστό νερό κατά την παραμονή του στο Σουφλί, όπως επισημαίνει η υπεύθυνη του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας κατά την επίσκεψη που πραγματοποίησε στις 18 Μαΐου 2007, ωστόσο γεγονός είναι ότι έμεινε εκεί δύο μήνες, έγκλειστος σε μία προκατασκευασμένη παράγκα, χωρίς τη δυνατότητα να βγαίνει έξω, χωρίς τη δυνατότητα να τηλεφωνεί και χωρίς να έχει στη διάθεσή του κουβέρτες, καθαρά σεντόνια και επαρκή προϊόντα υγιεινής. Οι εν λόγω ισχυρισμοί δεν αμφισβητήθηκαν από την Κυβέρνηση και επαληθεύτηκαν από διάφορες εκθέσεις που προσκομίστηκαν στο Δικαστήριο. Ομοίως, στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη), ο προσφεύγων περιορίστηκε για έξι ημέρες στο κελί του, χωρίς τη δυνατότητα προαυλισμού. Οι συνθήκες κράτησης στο κέντρο αυτό, όπως αυτές περιγράφονται στην έκθεση της CPT κατόπιν της επίσκεψής της τον Νοέμβριο του 2007, είναι, στα μάτια του Δικαστηρίου, απαράδεκτες.

52. Σε ό,τι αφορά την προσωπική κατάσταση του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι αυτός υπέστη σοβαρά βασανιστήρια στην Τουρκία, που του άφησαν σημαντικά σωματικά και ψυχολογικά υπολείμματα. Το γεγονός ότι αυτή η κατάσταση δεν αποδείχθηκε με επίσημο τρόπο, από το Ιατρικό Κέντρο αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων, παρά μετά το τέλος της κράτησής του, ουδόλως αλλάζει την εν λόγω διαπίστωση.

53. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος, ως πρόσφυγα και αιτούντος άσυλο, σε συνδυασμό με την υπερβολική διάρκεια της κράτησης σε παρόμοιες συνθήκες, αποτελούν εξευτελιστική μεταχείριση.

54. Υπήρξε συνεπώς παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

55. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η κράτησή του δεν αποφασίσθηκε διά της νομίμου οδού. Ως αιτών άσυλο δεν μπορούσε να απελαθεί, και συνεπώς, ούτε να κρατηθεί για τον σκοπό αυτό χωρίς να υπάρχει παραγνώριση των εφαρμοστέων νομικών διατάξεων. Την πρώτη φορά που η αστυνομία αποφάσισε να τον θέσει υπό κράτηση, υπήρχε ήδη απόφαση του εισαγγελέα Αλεξανδρούπολης, η οποία διαπίστωνε ότι δεν ήταν επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και δεν υπήρχε κίνδυνος να διαφύγει. Τη δεύτερη φορά, προστέθηκε μία απόφαση του πλημμελειοδικείου βάσει της οποίας ο προσφεύγων δεν είχε παραβιάσει ούτε τις νομικές διατάξεις που αφορούν τους αλλοδαπούς ούτε τον ποινικό κώδικα. Επιπλέον, δεν μπορούσε να απομακρυνθεί διότι η απομάκρυνσή του είχε αναβληθεί λόγω της κατάθεσης αίτησης ασύλου η εξέταση της οποίας εκκρεμούσε. Υποστηρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 το οποίο προβλέπει:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακολούθως περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

(...)

στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθη παρανόμως εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.»

A. Επί του παραδεκτού

56. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

57. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η κράτηση ενός αλλοδαπού μέσα στα πλαίσια διοικητικής απέλασης, όπως εν προκειμένω, δεν αποτελεί ποινή που τιμωρεί ένα αδίκημα, αλλά μέτρο προκειμένου να διασφαλιστεί η εκτέλεση της απέλασης και δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να υπερβαίνει τους τρεις μήνες. Κατόπιν της

επιστροφής του προσφεύγοντος στην Ελλάδα, μετά από μία πρώτη παράνομη παραμονή το 1989, αυτός αποτέλεσε αντικείμενο μιας απόφασης κράτησης με σκοπό την απέλαση, και στη συνέχεια μίας απόφασης απέλασης. Κρατήθηκε συνεπώς δυνάμει του νόμου. Η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος ανέβαλε τη διαδικασία απέλασης, αλλά δεν είχε αντίκτυπο επί της νομιμότητας της κράτησης. Έχοντας διαρκέσει δύο μήνες και τέσσερις μέρες, αυτή δεν υπερέβη τη νόμιμη προθεσμία των τριών μηνών.

58. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι διοικητικές αρχές έπρεπε να αιτιολογήσουν τις αποφάσεις τους. Ειδικότερα, για τη δεύτερη και τρίτη φορά που τέθηκε υπό κράτηση, έπρεπε να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους δεν έλαβαν υπόψη την απόφαση του πλημμελειοδικείου. Επικαλούμενος τα άρθρα 5 και 6 της Σύμβασης, καθώς και την απόφαση *Shamsa κατά Πολωνίας* (αριθ. 45355/99, 27 Νοεμβρίου 2003), υπογραμμίζει ότι η κράτησή του ήταν παράνομη, διότι αποφασίσθηκε από ένα διοικητικό όργανο και όχι από δικαστήριο. Ακόμα κι αν υποτεθεί ότι μία απόφαση κράτησης ενός ατόμου με σκοπό την απέλασή του μπορεί να ληφθεί από ένα διοικητικό όργανο, ο κρατούμενος έπρεπε να έχει στη διάθεσή του ένα πραγματικό ένδικο μέσο. Στην Ελλάδα, μία προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δεν είναι πραγματική, καθώς ο κρατούμενος πρέπει οπωσδήποτε να εκπροσωπείται από δικηγόρο και το ελληνικό δίκαιο δεν προβλέπει δικαστική αρωγή ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του είδους.

59. Το Δικαστήριο πρέπει να ερευνήσει αν ο προσφεύγων κρατείτο «ενόψει της απέλασής του» με την έννοια του άρθρου 5 § 1 στ) και αν η κράτησή του ήταν «νόμιμη» για τους σκοπούς της εν λόγω διάταξης, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τις εγγυήσεις που προσφέρει το εθνικό σύστημα. Σε ό,τι αφορά τη «νομιμότητα» μίας κράτησης, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης της «νόμιμης οδού», η Σύμβαση αναφέρεται κατά κύριο λόγο στην υποχρέωση τήρησης τόσο των ουσιαστικών όσο και των δικονομικών κανόνων της εθνικής νομοθεσίας, αλλά απαιτεί επιπλέον τη συμμόρφωση κάθε στέρησης της ελευθερίας προς τον σκοπό του άρθρου 5: την προστασία του ατόμου από την αυθαιρεσία (*Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 15 Νοεμβρίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-V, § 118 και *Saadi κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC] no 13229/03, §§ 66 και 74, 29 Ιανουαρίου 2008).

60. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι απαιτώντας κάθε στέρηση της ελευθερίας να γίνεται «σύμφωνα με τη νόμιμη οδό», το άρθρο 5 § 1 επιβάλλει, καταρχήν, οποιαδήποτε σύλληψη ή κράτηση να έχει νόμιμη βάση στο εθνικό δίκαιο.

Εν τούτοις, οι λέξεις αυτές δεν αποτελούν απλή αναφορά στο εθνικό δίκαιο. Αφορούν επίσης την ποιότητα του νόμου και απαιτούν να είναι αυτός συμβατός προς τον κανόνα της υπεροχής του δικαίου, μία έννοια που ενυπάρχει σε όλα τα άρθρα της Σύμβασης. Ποιότητα υπό αυτή την έννοια σημαίνει ότι ένας εθνικός νόμος που επιτρέπει τη στέρηση της ελευθερίας πρέπει να είναι επαρκώς προσβάσιμος και σαφής προκειμένου να αποφεύγεται κάθε κίνδυνος αυθαιρεσίας (*Amuur κατά Γαλλίας*, 25 Ιουνίου 1996, § 50, *Recueil* 1996-III).

61. Επιπλέον, το Δικαστήριο πρέπει να διασφαλίσει ότι το εθνικό δίκαιο συμμορφώνεται το ίδιο προς τη Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων των γενικών αρχών που διατυπώνει ή υπονοεί αυτή. Επί αυτού του τελευταίου σημείου το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι όταν πρόκειται για στέρηση της ελευθερίας, είναι ιδιαιτέρως σημαντικό να τηρείται η γενική αρχή της νομικής ασφάλειας. Συνεπώς, είναι βασικοί οι συνθήκες της στέρησης της ελευθερίας δυνάμει του εθνικού δικαίου να έχουν ορισθεί σαφώς και ο ίδιος ο νόμος να είναι προβλέψιμος όσον αφορά την εφαρμογή του, κατά τρόπο που να πληρεί το κριτήριο της «νομιμότητας» που έχει ορίσει η Σύμβαση, το οποίο απαιτεί κάθε νόμος να είναι επαρκώς σαφής ώστε να επιτρέπει στον πολίτη –βοηθούμενο εν ανάγκη από μορφωμένους συμβούλους- να προβλέψει, σε έναν λογικό βαθμό υπό τις συνθήκες της υπόθεσης, τις συνέπειες που μπορούν να απορρέουν από μία συγκεκριμένη πράξη (*Baranowski κατά Πολωνίας*, αριθ. 28358/95, §§ 50-52, *CEDH* 2000-III).

62. Το Δικαστήριο σημειώνει, καταρχήν, ότι το προεδρικό διάταγμα αριθ. 61/1999, το οποίο διέπει το καθεστώς των πολιτικών προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, δεν περιλαμβάνει καμία ρητή διάταξη σχετικά με τη νομιμότητα της κράτησης των τελευταίων. Εν τούτοις, το εθνικό δίκαιο προβλέπει ότι μία κράτηση με σκοπό την απέλαση είναι δικαιολογημένη μόνο όταν αυτή μπορεί να εκτελεσθεί. Η απλή αναφορά στην ανάγκη εκτέλεσης της απόφασης απέλασης δεν αρκεί για να στηρίξει μία κράτηση (άρθρο 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 61/1999 και άρθρο 2 του νόμου αριθ. 3386/2005). Για έναν αιτούντα άσυλο, η απέλαση δεν μπορεί να εκτελεσθεί πριν εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης ασύλου.

63. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, αφενός, ότι κατά την ημερομηνία εισόδου του στην Ελλάδα, στις 12 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων διατύπωσε προφορικά ένα αίτημα χορήγησης ασύλου, όπως του επέτρεπε το διάταγμα αριθ. 61/1999. Το αίτημα αυτό δεν καταχωρήθηκε από τις αρχές. Στις 13 Μαΐου 2007, η αστυνομία συνέλαβε τον προσφεύγοντα και έλαβε απόφαση περί κράτησης εν αναμονή της απόφασης

απέλασης που έπρεπε, σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο, να ληφθεί εντός τριών ημερών. Εν τούτοις, η απόφαση αυτή δεν ελήφθη. Ο δικηγόρος του προσφεύγοντος κατέθεσε νέα αίτηση ασύλου, εγγράφως αυτή τη φορά, στις 15 Μαΐου 2007, αλλά η αίτηση ασύλου δεν καταχωρήθηκε παρά με την τρίτη απόπειρα, στις 17 Μαΐου 2007.

64. Το Δικαστήριο σημειώνει, αφετέρου, ότι κατά την ίδια ημερομηνία της 17^{ης} Μαΐου 2007, το πλημμελειοδικείο αθώωσε τον προσφεύγοντα από τις κατηγορίες της παράνομης εισόδου και της χρήσης πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων (άρθρα 83 και 87 του νόμου αριθ. 3386/2005 και 216 του ποινικού κώδικα) και διέταξε την απόλυσή του. Αν και είναι αλήθεια ότι η ποινική διαδικασία είναι ξεχωριστή από τη διοικητική διαδικασία απέλασης, το Δικαστήριο σημειώνει ωστόσο ότι στις 17 Μαΐου 2007 η αστυνομία συνέλαβε εκ νέου τον προσφεύγοντα, ενώ είχε ήδη επισήμως το καθεστώς του αιτούντος άσυλο, και αποφάσισε να τον θέσει υπό κράτηση και να τον απελάσει για τους ίδιους λόγους για τους οποίους το πλημμελειοδικείο τον είχε αθώψει. Στις 24 Μαΐου 2007, ο γενικός αστυνομικός διευθυντής της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης απέρριψε την προσφυγή του προσφεύγοντος κατά της προαναφερόμενης απόφασης, για τον λόγο ότι έχοντας παραβιάσει τα προαναφερόμενα άρθρα 83, 87 και 216, αυτός αποτελούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και την ασφάλεια της χώρας.

65. Ενεργώντας κατ'αυτόν τον τρόπο, οι αρχές δεν έλαβαν υπόψη την ιδιότητα του αιτούντος άσυλο του προσφεύγοντος. Καθώς αυτός δεν μπορούσε να απελαθεί έως την εξέταση της αίτησης ασύλου του, η κράτησή του στερείτο βάσης στο εθνικό δίκαιο, τουλάχιστον από τις 17 Μαΐου 2007, όταν η αίτησή του καταχωρήθηκε επισήμως. Ωστόσο, το Δικαστήριο επιθυμεί να υπογραμμίσει, ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος πολύ αργότερα, στις 16 Ιουλίου 2007, όταν το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε δεκτές τις αντιρρήσεις τους και διέταξε την απόλυσή του.

66. Το Δικαστήριο έλαβε υπόψη το επιχείρημα της Κυβέρνησης σχετικά με την αναγκαιότητα διασφάλισης της αποτελεσματικότητας του ελέγχου εκείνων που εισέρχονται παράνομα στην επικράτεια και αποτροπής της κατάχρησης από ορισμένους εξ αυτών των πλεονεκτημάτων που συνδέονται με την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Τούτο δεν απαλλάσσει τις αρχές από το να διευκρινίζουν, αφού εξετάσουν κάθε ξεχωριστή περίπτωση, ως προς τι θα συνιστούσε η αποφυλάκιση του αιτούντος άσυλο κίνδυνο για τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια.

67. Εν κατακλείδι, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η κράτηση του προσφεύγοντος ενόψει της απέλασής του, όπως αυτή πραγματοποιήθηκε από τις 17 Μαΐου 2007 έως τις 16 Ιουλίου 2007, δεν ήταν «νόμιμη» με την έννοια του άρθρου 5 § 1 στ) της Σύμβασης.

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση αυτής της διάταξης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 4 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

68. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αλεξανδρούπολης, ενώπιον του οποίου διατύπωσε αντιρρήσεις ως προς την κράτησή του, αρνήθηκε να εξετάσει τη νομιμότητα της κράτησής του και απέρριψε τις αντιρρήσεις του, χωρίς να εξετάσει τα επιχειρήματά του και κρίνοντας ότι είχε στη διάθεσή του άλλα ένδικα μέσα ως προς τούτο. Η πρακτική των διοικητικών δικαστηρίων συνίστατο στο να ελέγξουν μόνο αν είναι πιθανό να διαφύγει ο αλλοδαπός ή αν είναι επικίνδυνος για την δημόσια τάξη. Υποστηρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 σύμφωνα με το οποίο:

«Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.»

A. Επί του παραδεκτού

69. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

70. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι το άρθρο 76 § 3 του νόμου αριθ. 3386/2005 δίδει στον αλλοδαπό κρατούμενο το δικαίωμα να εγείρει αντιρρήσεις ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου. Η διαδικασία εξέτασης των εν λόγω

αντιρρήσεων είναι πολύ γρήγορη. Ο κρατούμενος δύναται να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της κράτησης, εφόσον, για παράδειγμα, κρατείται δυνάμει μίας απόφασης απέλασης που απώλεσε την ισχύ της. Εν προκειμένω, αν και ο πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης απέρριψε, στις 24 Μαΐου 2007, τις αντιρρήσεις του προσφεύγοντος, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών τις έκανε δεκτές στις 16 Ιουλίου 2007, και ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος.

71. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η διατύπωση του νόμου αριθ. 3386/2005 είναι αόριστη και ασαφής και εμποδίζει έτσι τα δικαστήρια να εξετάζουν τη νομιμότητα της κράτησης για τον λόγο ότι δεν είναι εξουσιοδοτημένα να εξετάζουν συγχρόνως τη νομιμότητα της απέλασης. Έπεται ότι οι αλλοδαποί οι οποίοι, όπως ο προσφεύγων, δεν μπορούν να απελαθούν (σε αναμονή της απόφασης επί του αιτήματος ασύλου), αλλά επιθυμούν να αμφισβητήσουν την κράτησή τους, βρίσκονται σε νομικό κενό. Στην πράξη, τα δικαστήρια εξετάζουν την κράτηση μόνο υπό το πρίσμα του κινδύνου φυγής ή του κινδύνου για τη δημόσια τάξη.

72. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η έννοια της «lawfulness» (νομιμότητα) πρέπει να έχει την ίδια έννοια τόσο στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 όσο και στην παράγραφο 1, ώστε ένας κρατούμενος να έχει το δικαίωμα εξέτασης της κράτησής του όχι μόνο υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, αλλά και της Σύμβασης, των γενικών αρχών που καθιερώνει και του σκοπού των περιορισμών που επιτρέπει η παράγραφος 1. Το άρθρο 5 § 4 δεν εγγυάται το δικαίωμα δικαστικής επανεξέτασης σε τέτοιο εύρος ώστε να δίδει στο δικαστήριο το δικαίωμα να υποκαθιστά με την κρίση του την κρίση της αρχής από την οποία έχει εκδοθεί η απόφαση, όσον αφορά κάθε πτυχή της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των λόγων καθαρής σκοπιμότητας. Η επανεξέταση πρέπει ωστόσο να είναι αρκετά ευρεία ώστε να συμπεριλαμβάνει όλες τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για τη νομιμότητα της κράτησης ενός ατόμου σύμφωνα με την παράγραφο 1 (πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Chahal*, § 127).

73. Το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει έναν άμεσο έλεγχο της νομιμότητας της κράτησης ενός αλλοδαπού που κρατείται ενόψει της απομάκρυνσής του από την επικράτεια. Σύμφωνα με το νόμο αριθ. 3386/2005, ένας αλλοδαπός μπορεί να τεθεί υπό κράτηση μόνο ενόψει της απομάκρυνσής του από την επικράτεια. Η απόφαση περί κράτησης δεν είναι ξεχωριστή από αυτή της απέλασης, αλλά συμπεριλαμβάνεται σε αυτή. Αν και η διαπίστωση της μη νομιμότητας της απόφασης απέλασης επιφέρει αυτόματα τη μη νομιμότητα της απόφασης περί κράτησης, τα δικαστήρια δεν εξετάζουν ξεχωριστά τη

νομιμότητα της κράτησης ενός αλλοδαπού για τον οποίο εκκρεμεί η απόφαση απέλασης. Σε αυτό προστίθεται η ασάφεια της διατύπωσης της παραγράφου 4 του άρθρου 76 του νόμου αριθ. 3386/2005 που φαίνεται να υποδεικνύει ότι ακόμα κι αν οι αντιρρήσεις ενός αλλοδαπού κατά της κράτησής του έχουν ευνοϊκή έκβαση ενώπιον του δικαστηρίου, αυτό πρέπει να του ορίσει μία προθεσμία τριάντα ημερών προκειμένου να εγκαταλείψει την επικράτεια.

74. Το Δικαστήριο σημειώνει, επιπλέον, ότι η άσκηση αίτησης ακύρωσης και αίτησης αναστολής κατά της απόφασης απέλασης ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δεν επιφέρουν την άρση του μέτρου της κράτησης. Επιπλέον, μία διαδικασία τέτοιου είδους είναι μακρόχρονη και το ελληνικό δίκαιο (νόμος αριθ. 3226/2004) δεν προβλέπει δικαστική αρωγή σε υποθέσεις διοικητικών διαφορών.

75. Εν προκειμένω, ο πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης απέρριψε τις αρχικές αντιρρήσεις του προσφεύγοντος κατά της κράτησής της για τον λόγο ότι αυτός, όντας αιτών άσυλο, δεν είχε εγκαταλείψει την επικράτεια εντός της προθεσμίας των τριάντα ημερών που προβλέπει τα άρθρο 76 § 4. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, στο οποίο ο προσφεύγων προσέφυγε προκειμένου να ανακληθεί η απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης, δεν αποφάνθηκε ούτε αυτό επί της νομιμότητας της κράτησης: διέταξε την απόλυση του προσφεύγοντος αφού διαπίστωσε ότι αυτός είχε εμφανισθεί ενώπιον της Γνωμοδοτικής Επιτροπής σε ζητήματα ασύλου και ότι η συζήτηση είχε αναβληθεί εν αναμονή των προτάσεων του Ιατρικού Κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων, χωρίς να αποφανθεί επί της νομιμότητας της προηγούμενης κράτησης.

76. Ως εκ τούτου, η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στον προσφεύγοντα καμία πιθανότητα να επιτύχει μία απόφαση από εθνικό δικαστήριο επί της νομιμότητας της κράτησής του, παραγνωρίζοντας το άρθρο 5 § 4.

IV. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

78. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ομοίως ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3, λόγω του ότι η διοίκηση έλαβε την απόφαση να τον απομακρύνει χωρίς να εξετάσει τους ισχυρισμούς του βάσει των οποίων κινδύνευε να υποβληθεί εκ νέου σε βασανιστήρια σε περίπτωση επιστροφής του στην Τουρκία, και παρά το γεγονός ότι

το διοικητικό πρωτοδικείο τον είχε αθώώσει από τις κατηγορίες της παράνομης εισόδου και της χρήσης πλαστού.

79. Τέλος, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης, σε ό,τι αφορά την απόφαση απομάκρυνσης (προκειμένου να επικαλεστεί σε βάρος του παραβίαση του άρθρου 3). Υποστηρίζει ότι η προβλεπόμενη προσφυγή κατά της απόφασης αυτής δεν μπορεί να θεωρηθεί πραγματική διότι δεν εξετάστηκε από δικαστικό όργανο, αλλά από μία ανώτερη αστυνομική αρχή. Επιπλέον, στην πράξη, η προσφυγή δεν εξετάζεται ως προς το βάσιμο και απορρίπτεται, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, για τυπικούς λόγους.

80. Σε ό,τι αφορά την πρώτη αιτίαση, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, σύμφωνα με τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην προσφυγή, τα ένδικα μέσα δεν εξαντλήθηκαν. Ο προσφεύγων αντιμετώπιζε κινδύνους σε περίπτωση επιστροφής του στην Τουρκία, λόγω της συμπεριφοράς των αστυνομικών αρχών. Ο κίνδυνος αυτός εξαφανίστηκε ωστόσο όταν ο προσφεύγων επέτυχε την καταχώρηση του αιτήματός του για χορήγηση πολιτικού ασύλου. Η διαδικασία απομάκρυνσης διακόπηκε κατά τη διάρκεια της εξέτασης του αιτήματος ασύλου και εκκρεμεί ακόμα, εν αναμονή της έκβασης της διαδικασίας αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα. Για τον λόγο αυτό, η αιτίαση η ελκόμενη από το άρθρο 13 της Σύμβασης δεν μπορεί να εξετασθεί στο στάδιο αυτό.

81. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

V. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

82. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

83. Για ηθική βλάβη, ο προσφεύγων αξιώνει 10.000 ευρώ.

84. Η Κυβέρνηση θεωρεί το ποσό αυτό υπερβολικό αλλά επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου.

85. Λαμβανομένων υπόψη του αριθμού και της σοβαρότητας των διαπιστωθεισών παραβιάσεων στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων πρέπει να λάβει μία αποζημίωση για την ηθική βλάβη (*Dougoz κατά Ελλάδας*, αριθ. 40907/98, 6 Μαρτίου 2001). Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 41, του επιδικάζει 10.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

86. Για έξοδα και δικαστική δαπάνη ο προσφεύγων αξιώνει 1.750 ευρώ για τις διαδικασίες εντός της εσωτερικής έννομης τάξης, και 6.160 ευρώ για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

87. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά και ότι αν το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να επιδικαστεί κάποιο ποσό για την αιτία αυτή, το ποσό των 2.000 ευρώ θα ήταν εύλογο.

88. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων έτυχε του ευεργετήματος της δικαστικής αρωγής ενώπιον του Δικαστηρίου και ότι δεν προσκομίζει κανένα έγγραφο σε στήριξη της αξίωσής του για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη για την εσωτερική διαδικασία ή προκειμένου να αιτιολογήσει τυχόν υπέρβαση της δικηγορικής αμοιβής που συνδέεται με τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Πρέπει επομένως να απορριφθεί το αίτημά του.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

89. Το Δικαστήριο κρίνει προσηκόν να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 3 (συνθήκες της κράτησης), 5 § 1 και 5 § 4 και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

3. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης.

4. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης.

5. Αποφαίνεται ότι:

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 10.000 (δέκα χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

6. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 11 Ιουνίου 2009 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος